

Povodom Dana evropskog zelenog pojasa na Cijevni se u organizaciji Eko tima, Crnogorskog društva ekologa i predstavnika Opštine Tuzi govorilo o upravljanju zaštićenim područjem

Hasan Hadžiablahović i Andrijana Mićanović

Vizija i adekvatan plan daju šansu zaštiti kanjona

Vrelo života za prirodu i ljude

Kanjon rijeke Cijevne, poseban po geomorfologiji i bogatstvu biodiverziteta, zbog čega i uživa status spomenika prirode, mogao bi uz adekvatan plan upravljanja i zaštite da bude mjesto kojem će se posjetioci vraćati, a žitelji birati da ostanu na vjekovnim ognjištima jer će moći da žive od svojih proizvoda i djelatnosti koje su upućene na neponovljivu prirodu.

To je referentni okvir koji bi, ukoliko sve bude išlo po planu, u početnoj fazi trebalo da zaživi do kraja ove godine, kada u Sekretarijatu za urbanizam Opštine Tuzi, koji je trenutni upravljač spomenika prirode, očekuju da će biti gotov i na skupštini usvojen plan upravljanja zaštićenim područjem.

PLAN UPRAVLJANJA

-Agencija za zaštitu životne sredine i resorno Ministarstvo ekologije dali su nam smjernice u pogledu implementacije pojedinih mjera koje se moraju uvrstiti u plan da bi on bio relevantan dokument na osnovu kojeg bi se potom radio godišnji plan upravljanja. Akcenat će svakako biti zaštita, jer je za ovakva područja to prioritet, a turizam onda dolazi kao posljedica kvalitetne brige o prirodi - kazao je **Hasan Hadžiablahović** iz Sekretarijata za urbanizam Opštine Tuzi.

On je tokom vikenda učestvovao na prezentaciji koju su u okviru Dana evropskog zelenog pojasa organizovale nevladine organizacije Eko tim i Crnogorsko društvo ekologa. Upravo su ove dvije nevladine organizacije, kroz socioekonomsku analizu funkcionisanja zaštićenog područja, kao i segment koji prepoznaje vrijedne aspekte biodiverziteta kanjona, dale podršku i logistiku lokalnoj samoupravi u procesu identifikacije upravljača i izrade samih planova upravljanja, te dodatno kroz organizovanje javne kampanje čiji je cilj bio da

Akcentat će biti zaštita kao prioritet, a turizam onda dolazi kao posljedica kvalitetne brige o prirodi - kazao je Hasan Hadžiablahović iz Opštine Tuzi

Bez ljudi i lokalnih zajednica nemoguće je efikasno upravljati zaštićenim područjem, zato treba stimulisati ekonomske aktivnosti koje ne narušavaju taj sklad - kazao je Milija Čabarkapa iz Eko tima

stanovništvu približe viziju koncepta zaštite koji će integrisati i unaprijediti njihove djelatnosti.

VIZIJA RAZVOJA

Prema riječima izvršnog direktora nevladine organizacije Eko tim **Milije Čabarkape**, pored zaštite prirode, jedan od ciljeva je očuvanje i stimulisanje ekonomskih aktivnosti lokalnih zajednica i zadržavanje ljudi na tim područjima.

-Ljudi pitaju što je to što možemo da radimo. Najjednostavnije rečeno to je da brendiramo područje, što onda otvara prostor za bolji plasman sira, meda, pečurki, dakle svega onoga što mogu da plasiraju a da ne moraju da idu iz kanjona. To je vizija našeg područja kako to treba da izgleda - naveo je Čabarkapa, pojašnjavajući koncept zaštite. Prema njegovim riječima, u praksi se otpor ovakvim idejama razvija na temelju istog narativa, uglavnom potiče od

Ljepotica i „zvijer“ - simboli kanjona

Dosadašnji status kanjona Cijevne, kao spomenika prirode i Emerald područja, odnosno izuzetnog staništa za ptice i biljke, ipak nije garantovao zaštitu u punom smislu.

Zato su i kroz učešće u projektu svojom ekspertizom u saradnji sa botaničarima i lokalnim vodičima stručnjaci iz Crnogorskog društva ekologa napravili korak

dalje - tragali za zajednicom dvije čudesne biljke, simbolično rečeno „ljepotice i zvijeri“ čije je udruženo stanište zbrisano tokom nesmotrenog izvođenja radova prilikom rekonstrukcije puta. -Riječ je o zajednici biljke mesožderke i jedne vrste paprati, kakva ne postoji nigdje osim u kanjonu Cijevne. Pinguicula hirtiflora je vrsta mesožderke koja svo-

jim cvijetom privlači insekte oprašivače, a listom mami insekte koji su joj plijen. Ima je na Apeninskom poluostrvu, ali samo u kanjonu Cijevne sa venerinom paprati (*Adiantum capillus-veneris*) gradi stanište kakva smo uspjeli da pronađemo na dvije nepristupačne lokacije - kazala je **Andrijana Mićanović** iz CDE.

Upravo ove biljke, kaže ona,

skreću pažnju na značaj kanjona Cijevne koji je, poput Komarnice ili Morače, svojevrsni refugijum, odnosno lokacija zahvaljujući kojoj su mnoge vrste preživjele klimatske izazove u prošlosti. A kako i ne bi: sudar mediteranske i planinske klime, sa čudesnom geomorfologijom kanjona uslovlilo je stanište koje čini Cijevnu pravim izvorom života u kamenu.

struktura koje bi da istraju na nekom invazivnom pristupu, poput eksploatacije pijeska ili šljunka i drugih resursa, zbog čega manipulišu stanovništvom i pospješuju otpor.

-Naša vizija i misija, osim zaštite kulturnih i prirodnih vrijednosti koje se vezuju za jednu rijeku, jeste da stimulišemo

lokalni privredni razvoj. Sela koja gravitiraju svim rijekama karakterišu izrazito negativni demografski i ekonomski trendovi, pa želimo da podržimo stvaranje boljih uslova za lokalno stanovništvo ili da dođemo do toga da se dio ljudi vrati - kazao je Čabarkapa. Čabarkapa ističe da je danas

velika razlika u konceptu zaštićenih područja u odnosu na prošlost.

-Nekad je to bila zabrana svih ljudskih aktivnosti. Vremenom se shvatilo da je bez ljudi i lokalnih zajednica nemoguće efikasno upravljati zaštićenim područjem - ističe on.

Kao primjer naveo je zaštitu rijeke Zete, kao proces koji je teško prebrzo, a pokazao se neodrživim i proizveo je jak otpor zajednice.

VELIKI RAD

-Kada se područje zaštiti onda predstoji veliki rad. Zaštita na papiru ne znači ništa. Mora postojati jasna i efikasna upravljačka struktura, mora postojati dobar plan upravljanja, i ekipa ljudi, rendžera i čitav tim. To je izazov za male samouprave i to mnogo košta. Za ovaj spomenik prirode za 1.200 hektara, za četiri godine treba pola miliona eura. Prilično veliki izdatak, ali je suština da se učini da upravljač bude samoodrživ. Jedan od modela je naplata nekog vida ekosistemskih usluga kojim obiluju ova područja, iz kojih može da se pokrije dio troškova. Imamo uspješan pri-

mjer upravljača Parka prirode Pive - naveo je on.

Hasan Hadžiablahović iz Sekretarijata za urbanizam Opštine Tuzi kazao je da će im u početnoj fazi zaštita biti u fokusu. A vjeruju da će postupno uspjeti da naprave širi koncept u okviru kojeg bi prvenstveno sportsko-rekreativne aktivnosti usko vezane za prirodu mogle da proizvedu dodatnu vrijednost, poput kajakinga, slobodnog penjanja, proširenja flajfišing revira ili, eventualno, uvezivanja kanjona i Čemovskog polja u neku turu za posmtaranje ptica...

Lokalno stanovništvo, prema njegovim riječima, veoma je vezano za kanjon Cijevne i dobro razumije pitanje zaštite.

-Imamo dobru saradnju, u većini slučajeva stanovnici su spremni da prijave negativne stvari. Ali ima i nesavjesnih i još tražimo balans kako to da iskontrolišemo - kazao je Hadžiablahović ističući značaj doprinosa nevaldinog sektora koji je pružio otvorenu podršku upravljanju, odnosno dostizanju adekvatne i efikasne zaštite ovog vrijednog područja.

I. PERIĆ
Foto: S. VASILJEVIĆ

PODRŠKA UPRAVLJAČU: Milija Čabarkapa prilikom prezentacije na Cijevni